--> นงค์ลักษณ์ เหล่าวอ บัทเลอร์

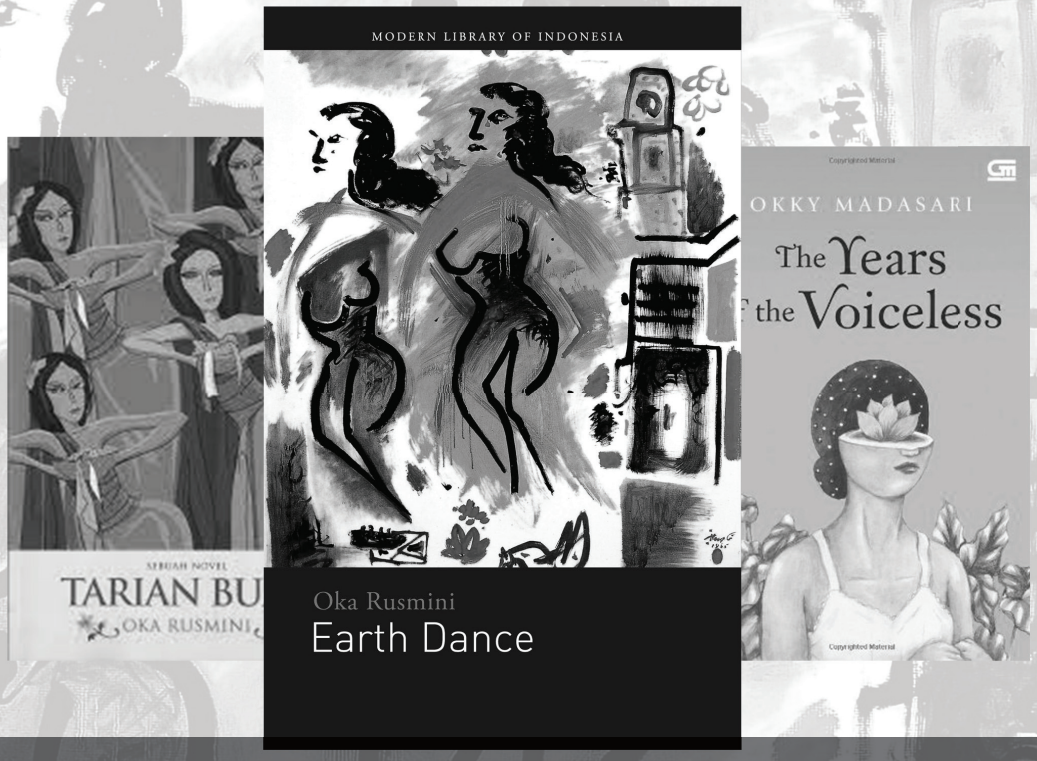

ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมร่วมสมัยของอินโดนีเซีย

วรรณกรรมได้นำเสนอและมอบสิ่งต่างๆ ให้กับผู้คนมากมาย ไม่เพียงแต่ด้านความสุนทรีย์ทางวรรณศิลป์ แต่ยังให้ประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ด้านอารมณ์ความรู้สึก อีกทั้งเป็นหน้าต่างที่เปิดให้เห็นความเป็นไปในสังคม มีฐานะเป็นทั้งตัวขับเคลื่อน ความบันเทิง กระตุ้นและเชื้อเชิญให้ผู้คนมีจินตนาการในการใช้ชีวิต เข้าใจสังคมและวิถีชีวิตของตนเองและผู้คน ฯลฯ

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่างานวรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองยังทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแสดงออกถึงการต่อต้านความไม่ชอบธรรมในสังคม จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมอินโดนีเซียที่มีการวิพากษ์วิจารณ์สังคมการเมืองในยุคอาณานิคม เมื่อประเทศปลดแอกได้แล้วผลงานของนักเขียนในยุคนั้นมีการนำกลับมาพิมพ์ซ้ำอีกหลายครั้งในยุคระเบียบใหม่ซึ่งมีประธานาธิบดีซูฮาร์โตเป็นผู้นำทางการเมือง

นักเขียนที่ถูกชุบผลงานให้กลับมามีชีวิตอีกครั้งในยุคระเบียบใหม่ อาทิ Semaun (1899-1971), Mas Marco Kartodikromo (1890-1932), Wiji Tukul (1963-การหายตัวไปตั้งแต่ปี 1998), W.S Rendra (1935-2009) และ Pramoedya Ananta Toer (1925-2006) งานเขียนของพวกเขาเป็นตัวแทนให้กับสิ่งที่ชาวอินโดมองข้ามและไม่ให้ความสำคัญ นักเขียนเหล่านี้วิพากษ์วิจารณ์การทุจริตของฝ่ายบริหารบ้านเมือง ซึ่งสอดรับกับ Melani Budianta นักประวัติศาสตร์วรรณกรรมเคยกล่าวเอาไว้ว่า “นวนิยายมีสถานะเป็นกระบอกเสียง”

โศกนาฏกรรมในปี 1965 (Tragedy of 1965) เป็นเหตุการณ์ที่รัฐบาลกวาดล้างสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดนีเซีย รวมถึงผู้ให้การสนับสนุน นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนทั่วไปอีกจำนวนหนึ่งต้องเสียชีวิตลงในเหตุการณ์สำคัญครั้งนั้น รัฐบาลไม่ยอมและไม่อนุญาตให้ประวัติศาสตร์หรือแม้แต่เรื่องราวของโศกนาฏกรรม 1965 ถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะกินเวลานานหลายทศวรรษ สื่อถูกสั่งห้ามนำเสนอและไม่ให้บรรจุเรื่องนี้ในแบบเรียนประวัติศาสตร์ ดังนั้นประชาชนยุคหลังปี 1998 ที่อยากรู้เรื่องดังกล่าวจึงต้องอาศัยตัวบทวรรณกรรมเป็นสื่อกลางเพื่อพาพวกเขาย้อนกลับไปทำความเข้าใจกับเหตุการณ์นั้น

นักเขียนชาวอินโดหลายคนมีชีวิตอยู่ในยุคหรือช่วงเวลาดังกล่าว ต่างถ่ายทอดโศกนาฏกรรม 1965 อันน่าสะพรึงกลัวไว้ในงานเขียนซึ่งปรากฏในรูปแบบนวนิยายและเรื่องสั้น เช่นเรื่อง Pulang (Home) ของ Leila Chudori (เกิดปี 1962) เรื่อง Blues Merbabu ของ Bre Redana (เกิดปี 1957) เรื่อง Drupadi ของ Fajar Arcana (เกิดปี 1965) ฯลฯ

บรรยากาศการอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยของอินโดนีเซีย ผู้อ่านมาจากหลากหลายภูมิหลัง เช่น เป็นนักวิจารณ์วรรณกรรม นักศึกษาในมหาวิทยาลัย นักวิชาการ นักวิจัย ผู้สื่อข่าว และนักกิจกรรม นักอ่านกลุ่มที่กล่าวถึงนิยมซื้อหนังสือจากร้านหนังสืออย่าง Gramedia และร้าน Gunung Agung แต่ปัจจุบันร้านหนังสือออนไลน์และร้านหนังสืออิสระมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้กลุ่มคนอ่านเพิ่มจำนวนมากขึ้น

บทความ A many-headed Machine (2015) ของ Henk Maier เขียนถึงวรรณกรรมอินโดนีเซียในยุคก่อนๆ ว่า หลังปี 1970 เป็นต้นมามีความหลากหลายทั้งด้านกลวิธีและเรื่องที่เขียนเมื่อเทียบกับหลายสิบปีก่อนหน้านั้น เขาพบว่าวรรณกรรมอินโดนีเซียเนื้อหาที่ว่าด้วยชาตินิยมเริ่มมีลดน้อยลง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดว่ามุ่งนำเสนอเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตผู้คน สังคม การเมือง

เศรษฐกิจ เช่นงานเขียนของ Pramoedya Ananta Toer นักเขียนผู้เป็นหมุดหมายแห่งการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมอินโดนีเซียร่วมสมัยที่สำคัญคนหนึ่ง

วรรณกรรมอินโดนีเซียมีสาระสำคัญที่หยิบยกประเด็นสังคม การเมืองมาปรากฏในเนื้อหาตั้งแต่ช่วงปฏิรูปประเทศและช่วงที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตลงจากอำนาจในปี 1998 และได้เปิดทางให้กับแก่นของเรื่องที่ว่าด้วยการเรียกร้องสิทธิของสตรี เรื่องเพศสภาพ จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคระเบียบใหม่ที่เสรีภาพผลิบาน จึงทำให้เห็นพัฒนาการต่างๆ ตามมา

บทความนี้จะพูดถึงวรรณกรรมของอินโดนีเซียในสามประเด็น ได้แก่ 1) ว่าด้วยเรื่องวรรณกรรมกับปัญหาสิทธิมนุษยชน เช่น ชนกลุ่มน้อยและสิทธิพลเรือนในประเทศ 2) ว่าด้วยเรื่องเพศสภาพ ซึ่งคาบเกี่ยวกับเรื่องการละเมิดสิทธิพลเมือง ทั้งในกลุ่มผู้หญิง เกย์ เลสเบี้ยน คนผ่าตัดแปลงเพศ กลุ่มรักร่วมเพศ เป็นต้น และ 3) ว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม การทำลายสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ การบุกรุกพื้นที่ป่าและคุกคามที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า รวมถึงการพัฒนาที่ทำลายความยั่งยืนของธรรมชาติ

ยุคปฏิรูป มีนักเขียนหญิงแจ้งเกิดหลายคน เช่น Ayu Utami (เกิดปี 1968) มีนวนิยายเล่มแรกออกมาตอนยุคระเบียบใหม่ นักเขียนหญิงได้พิสูจน์ฝีมือในการเขียนว่าพวกเธอไม่ใช่ไก่รองบ่อนหรือเก่งน้อยกว่านักเขียนชาย อย่าง Okky Madasari (เกิดปี 1984 และเป็นดาวจรัสแสงในกลุ่มนักเขียนรุ่นราวคราวเดียวกัน) นวนิยายของเธอว่าด้วยประเด็นสิทธิพลเรือนและเสรีภาพทางศาสนาของชาวอะห์มาดีย์ยาในประเทศ รวมถึงประเด็นเรื่องเพศสภาพ เช่นเดียวกับ Djenar Maesa Ayu เจ้าของผลงาน Menyusu Ayah (Sucking Father's Milk) ที่ตีแผ่ความรุนแรงทางเพศและการ

Okky Madasari

มีชีวิตอยู่ภายใต้แรงกดทับของขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ส่วนนักเขียนกลุ่มที่เขียนงานเกี่ยวกับธรรมชาติ เผยให้เห็นถึงการสูญสลายไปของพื้นที่ทางสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่สูญหายไป นักเขียนในกลุ่มนี้ได้แก่ Made Adnyana Ole (เกิดปี 1968) Oka Rusmini (เกิดปี 1967) Guntur Alam (เกิดปี 1986) Gus TF Sakai (เกิดปี 1965) Damhuri Muhammad (เกิดปี 1974) และ Esha Tegar Putra (เกิดปี 1985)

การเมือง ศาสนา สิทธิพลเรือน

Okky Puspa Madasari เกิดที่ชวาตะวันออก สำเร็จการศึกษาด้านรัฐศาสตร์จาก Gadjah Mada University เมื่อปี 2005 และศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านสังคมวิทยาจาก University of Indonesia ด้วยวิทยานิพนธ์หัวข้อ Genealogy of Indonesian Novels : Capitalism, Islam, and Critical Literature ประสบการณ์ที่เคยเป็นผู้สื่อข่าวทำให้นวนิยายของเธอเป็นแนวสมจริง และอีกบทบาทคือเธอผู้ร่วมก่อตั้งเทศกาลวรรณกรรมอาเซียน (ASEAN Literary Festival) สนับสนุนและส่งเสริมวรรณกรรมใน

การเปลี่ยนแปลง
มีอิทธิพลต่อนักเขียนและนักเคลื่อนไหวหลายคน
พวกเขาจึงร่วมกันสะท้อนถึงแง่มุมด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ
การลดลงของผืนป่า สัตว์ป่าถูกคุกคาม ฯลฯ
ซึ่งสัมพันธ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กับมนุษย์และสังคม

อินโดนีเซียและภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้คนหนุ่มสาวได้รู้ถึงคุณค่าของงานวรรณกรรม นวนิยายเล่มที่สองเรื่อง Maryam ได้รับรางวัล Khatulistiwa (Kusala) Literary Award (KLA) เธอเป็นนักเขียนที่อายุน้อยที่สุดที่ได้รับรางวัลดังกล่าว นวนิยายเรื่องที่มีคนพูดถึงมากคือ Entrok (2010) แปลเป็นภาษาอังกฤษชื่อ The Years of Voiceless (2013) และ Maryam (2012) แปลเป็นภาษาอังกฤษชื่อ The Outcast (2014)

Maryam นวนิยายแนวสัจนิยม เธอได้รับแรงบันดาลใจและกลวิธีการเขียนจากการอ่านงานของ Pramoedya Ananta Toer เรื่องนี้เผยถึงการกระทำรุนแรงในรูปแบบต่างๆ ที่ชาวมุสลิมสุดโต่งกระทำต่อชนกลุ่มน้อยอะห์มาดีย์ยา พวกเขามีชุมชนอาศัยอยู่ทั่วไปในอินโดนีเซีย มีข้อมูลจาก The Association of Religion Data Archives ระบุว่าในอินโดนีเซียมีชาวอะห์มาดีย์ยาประมาณ 4 แสนคน ชาวมุสลิมสุดโต่งสั่งห้ามพวกเขาไม่ให้เข้าใกล้มัสยิด บ้านเรือนและทรัพย์สินถูกเผาทำลาย ถูกไล่ที่ไม่ให้อยู่ในที่ดินบ้านของตัวเองและถูกไล่ออกจากงาน ถูกทำร้ายและถูกทำให้ถึงแก่ชีวิต การเป็นชนกลุ่มน้อยทำให้พวกเขาถูกลงทัณฑ์ วัฒนธรรมถูกทำลาย และรัฐบาลอินโดนีเซียปฏิเสธการสนับสนุนสิทธิพลเมืองของชาวอะห์มาดีย์ยา พวกเขาจึงต้องทนต่อการถูกกดขี่ กดดัน และต้องเผชิญกับชะตากรรมของตนเองแม้แต่ในสถาบันการศึกษาพวกเขาก็ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ชีวิตถูกบีบจนเหลือทางเลือกเพียงสองทางคือ เลิกเป็นชาวอะห์มาดีย์ยา หรือหนีไปจากที่ซุกหัวนอนที่ดินของตนเองทันที

ปัญหาเรื่องความไม่เป็นธรรม การเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อย และเรื่องสิทธิมนุษยชนปรากฏชัดเจนในนวนิยายเล่มแรกของ Madasari เรื่อง Entrok ผู้อ่านจะเห็นถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลตามกติกาของระเบียบใหม่ ว่าประชาชนทั่วไปต้องเผชิญกับอะไรบ้าง ผู้เขียนเล่าผ่านผู้หญิงสองรุ่นที่เป็นแม่และลูกสาว ในความต่างยุคสมัยกันนั้นทั้งคู่ได้รับผลกระทบจากการทหารและหน่วยงานหลักๆ ในประเทศเช่นไร ประชาชนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงยุคหลังโศกนาฏกรรม 1965 ใครที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียถือว่าเป็นกบฏและทำผิดกฎหมายมีโทษถึงตาย ทำให้ประชาชนกลัวและไม่มีใครกล้าต่อรองกับทหาร ใครกล้าหาญลุกขึ้นต่อต้านย่อมไม่เหลือชีวิตรอด แต่ตัวละครในเรื่องที่เป็นผู้หญิงไม่หวั่นเกรงจึงถูกจำคุกมีฐานะเป็นนักโทษการเมือง เมื่อได้รับ

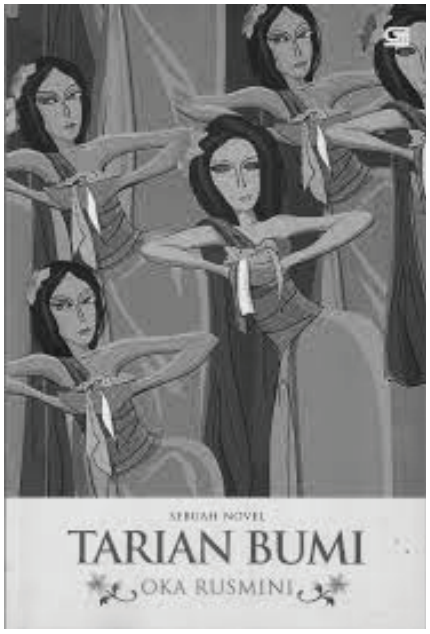

อิสรภาพก็ถูกปฏิเสธจากสังคม ผู้เขียนใช้ตัวละครหลักสองตัวเพื่อเป็นตัวเดินเรื่องในการวิพากษ์วิจารณ์พลวัตต่างๆ ผ่านชาวบ้านธรรมดาสองคน ทำให้คนรุ่นต่อมารู้เรื่องราวในอดีตว่าคนรุ่นก่อนต้องเผชิญกับชะตากรรมเช่นใดจากอำนาจของรัฐบาลชุดก่อนๆ เป็นการเล่าประวัติศาสตร์ผ่านวรรณกรรมเพื่อเป็นการย้ำเตือนและคาดหวังว่าอย่างน้อยๆ เหตุการณ์แบบนี้จะไม่เกิดขึ้นอีกครั้ง

ความยุติธรรมทางเพศ

นักเขียนร่วมสมัยหลายคนเขียนนวนิยายหรือเรื่องสั้นว่าด้วยประเด็นเกี่ยวกับผู้หญิงที่ถูกกดขี่ในสังคมอินโดนีเซียด้วยแง่มุมที่หลากหลาย ในอดีตการเขียนเรื่องที่ผู้หญิงถูกข่มขืนเป็นสิ่งต้องห้ามแต่ต่อมาเริ่มมีปรากฏให้เห็นและค่อยๆ เพิ่มขึ้นและเป็นประเด็นที่มีการเขียนถึงบ่อยขึ้นในงานเขียน อีกทั้งนำเสนออย่างตรงไปตรงมา เช่น เรื่อง Bumi's Manusia (The Earth of Mankind, 1975, 2005) ของ Pramoedya Ananta Toer และเรื่อง Seperti Dendam, Rindu Harus Dibayar Tuntas (Just As Vengeance, Longing Must Be Settled, 2014) ของ Eka Kurniawan และสองเรื่องสั้นของนักเขียนหญิง Djenar Maesa Ayu เรื่อง Menyusu Ayah (Sucking Father's Milk, 2003) และเรื่อง Pasung Jiwa (Bonded Soul, 2013) ซึ่งเธอวิพากษ์วิจารณ์ทหารและระเบียบใหม่ของรัฐบาลซึ่งห้ามเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์และหนังสือประวัติศาสตร์ เธอจึงใช้ตัวบทวรรณกรรมเป็นปากเสียงให้กับผู้หญิงที่ถูกกดขี่ในหลากหลายรูปแบบผ่านการสร้างสรรค์และจินตนาการของนักเขียน งานเขียนสร้างสรรค์สามารถทำหน้าที่เป็นหลักฐานที่บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และอาชญากรรมต่างๆ ได้ รวมถึงสร้างสำนึกรู้ให้กับคนในสังคม ทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนในสังคม แม้ว่าในปัจจุบันอินโดนีเซียจะเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมหาศาลรวมถึงภาพดิจิทัลต่างๆ แต่นวนิยายและเรื่องสั้น ยังคงมีบทบาทสำคัญเช่นเดิม

ความรุนแรงทางเพศเริ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนกลายเป็นปัญหาร่วมสมัยสำคัญในประเทศ เมื่อปี 2014 สมาพันธ์สตรีแห่งชาติ (Komisi Nasional Perempuan Indonesia) บันทึกเอาไว้ว่ามีความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นต่อผู้หญิงและเด็กจำนวน 293,220 กรณี เป็นตัวเลขที่ทางการระบุ แต่ยังมีสถิติซึ่งไม่ได้รับรายงานอีกจำนวนมากและตัวเลขที่แท้จริงสูงกว่าที่ทางการระบุ สิ่งนี้ได้ส่งสัญญาณเตือนและทำให้นักเขียนร่วมสมัยในอินโดนีเซียหลายคนนำประเด็นนี้มาเขียนในงานของตนเอง และแม้ว่าสมาพันธ์สตรีแห่งชาติพยายามยื่นเรื่องขอให้รัฐบาลยุติความรุนแรงทางเพศ เรื่องไม่ผ่านการรับรองของรัฐสภาและรัฐบาลปฏิเสธข้อเสนอ ทำให้นักเขียนหลายคนรวมถึง Djenar Maesa Ayu เปิดพื้นที่ให้กับเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายได้บอกเล่าประสบการณ์ความคับข้องใจ

Djenar Maesa Ayu

งานเขียนของ Djenar Maesa Ayu มีความลึกไม่ได้มุ่งโจมตี และมีกลวิธีการใช้คำถ่ายทอดในเชิงการเมือง เธอกล้าปะทะกับประเด็นที่ยากในสังคม เปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา มุ่งสำรวจความไม่พอใจและสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมผู้ชายเป็นใหญ่

Djenar Maesa Ayu เกิดเมื่อปี 1973 และเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ที่ออกมาพูดเรื่องความรุนแรงทางเพศ ในปี 2015 กำกับและถ่ายทอดสิ่งที่คิดผ่านภาพยนตร์เรื่อง Nay อย่างไรก็ตาม เธอได้รับความสนใจและการชื่นชมผ่านงานเขียนมากกว่า เช่นในงานเขียนเรื่อง Sucking Father's Milk (2004) เรื่องนี้ได้รับรางวัลเรื่องสั้นยอดเยี่ยมจาก Indonesian Feminist Journal (Jurnal Perempaun) ตัวเอกของเรื่องซึ่งเป็นลูกสาว ถูกพ่อบังเกิดเกล้าข่มขืนต่อเนื่องเป็นเวลานาน ผู้เขียนต้องการสื่อถึงความทับซ้อนในเรื่องโดยใช้งานเขียนเป็นตัวกลางในการบอกเล่าถึงสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของลูกสาวในเรื่องที่ต้องเผชิญกับการตกเป็นเหยื่อของคนใกล้ชิดในครอบครัวที่เรียกว่า "พ่อ" ผู้เขียนสั่นสะเทือนผู้อ่าน สร้างตัวละครหญิงสาวในเรื่องให้มีพัฒนาการในปมขัดแย้งต่างๆ นอกจากนี้ นักเขียนเจ้าของผลงานเรื่องนี้ยังวิพากษ์วิจารณ์สังคมและสถาบันการเมืองผ่านงานเขียนเรื่องนี้ด้วย

นักเขียนหญิงที่น่าจับตามองอีกคนคือ Ida Ayu Oka Rusmini หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า Oka Rusmini ผู้สื่อข่าวอาวุโสในบาหลี นวนิยายเรื่อง Tarian Bumi (Earth Dance, 2007) นำเสนอวัฒนธรรม การเมืองร่วมสมัยของอินโดนีเซีย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับเฟมินิสต์เพื่อถ่ายทอดว่าผู้หญิงบาหลีโหยหาอิสรภาพอยากหลุดไปให้พ้นจากขนบธรรมเนียมประเพณีโดยเล่าผ่านตัวละครหลักซึ่งเป็นนางรำผู้ต้องการหนีไปให้พ้นจากความเข้มงวดและความคาดหวังของสังคมที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ ผู้เขียนเผยให้เห็นการเคลื่อนไหวอันงดงามของร่างกายผ่านท่วงท่าการรำ และไม่กระดากอายที่จะนำเสนอเรื่องเซ็กส์อย่างตรงไปตรงมา

งานเขียนเรื่อง Pasung Jiwa ถ่ายทอดการเดินทางของ Sasana หญิงสาวชนกลุ่มน้อยที่ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติและความรุนแรง เห็นถึงทัศนคติของสังคมที่ไม่ให้ค่ากับคนชายขอบ การเดินทางของนางเอกทำให้เธอเข้าใจความต้องการของตนเองทั้งเรื่องความรู้สึกทางเพศ การอยากหลุดพ้นไปจากขนบเดิมอันแสนเบื่อหน่าย ดนตรีกับการเคลื่อนไหวร่ายรำได้เปิดโลกทัศน์และชีวทัศน์ให้แก่เธอ ทำให้เข้าใจตัวเองในมิติใหม่ๆ และไม่ยึดติดในเรื่องเพศ เรื่องนี้จบลงแบบมีความสุขพร้อมกับความตื่นเต้นที่ได้พบอิสรภาพของตนเอง

สิ่งแวดล้อม

วรรณกรรมอินโดนีเซียในช่วงไม่กี่ปีมานี้ มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลมาจากการการพัฒนาของอุตสาหกรรม เกิดมลพิษ

ด้านต่างๆ ทำลายธรรมชาติดั้งเดิม มนุษย์ถูกเบียดขับออกไปจากพื้นที่เดิมและการเติบโตด้านเศรษฐกิจเข้ามาแทนที่ การพัฒนาจึงมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของผู้คน การเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อนักเขียนและนักเคลื่อนไหวหลายคน พวกเขาจึงร่วมกันสะท้อนถึงแง่มุมด้านสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ การลดลงของผืนป่า สัตว์ป่าถูกคุกคาม ฯลฯ ซึ่งสัมพันธ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กับมนุษย์และสังคม

งานเขียนซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสื่อและสะท้อนประเด็นต่างๆ ดังกล่าว มีปรากฏอยู่ใน เรื่อง Harimau Belang (Tiger, 2015) ของ Guntur Alam ที่เผยให้เห็นถึงปมขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับมนุษย์ในหมู่บ้านชื่อ Tanah Abang ความสัมพันธ์ ความเชื่อ ความกลัวที่คนมีต่อเสือเหมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้แปรเปลี่ยนไปเมื่อผืนป่าถูกทำลาย ความเป็นสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ และน่าหดหู่คือมีอยู่วันหนึ่งเสือต้องถูกฆ่า ที่อยู่อาศัยของสัตว์ถูกบุกรุกหรือไม่สัตว์ก็ถูกวางยาพิษและบุคคลอันเป็นที่รักต้องตายจากกันไป จิตวิญญาณและความสัมพันธ์ของคนกับสัตว์ป่าถูกทำลายลงไปเมื่ออุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่

เรื่องสั้นของ Damhuri Muhammad และ Gus TF Sakai เขียนถึงโลกาภิวัตน์ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คน เรื่อง Beras Segenggam (A Handful of Rice, 2014) ของ Gus TF เล่าเรื่องราวของชายคนหนึ่งที่ผู้คนในหมู่บ้านให้ความเคารพต่อคำสอนของเขาซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติ เขาเป็นผู้คอยชี้แนะให้คนอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมอย่างยั่งยืนโดยการไม่ทำลายธรรมชาติ และยังเป็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตเรียบง่าย เคารพขนบธรรมเนียมประเพณี หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องจักร เช่นรถแทรคเตอร์ และบอกว่าธรรมชาติต้องการการพักผ่อนและต้องการการสร้างสมดุล

ในบทกวีร่วมสมัยของอินโดก็มีการเขียนเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น บทกวีของ Esha Tegar Putra ที่พูดถึงโรคที่มาพร้อมกับมลพิษต่างๆ และยังมีบทกวีที่บอกเล่าถึงการทยอยสูญสลายไปของทุ่งนา มีรีสอร์ต วิลล่า โรงแรม หรูหรา ศูนย์การค้า เข้ามาแทนที่ทุ่งข้าวในบาหลี ซึ่งปรากฏอยู่ในบทกวีชื่อ Dewi Padi (The Goddess of Rice) ของ Made Adnyana Ole ที่พูดถึงแม่โพสพ เทพเจ้าแห่งข้าว บทกวีนี้มีการบรรยาย

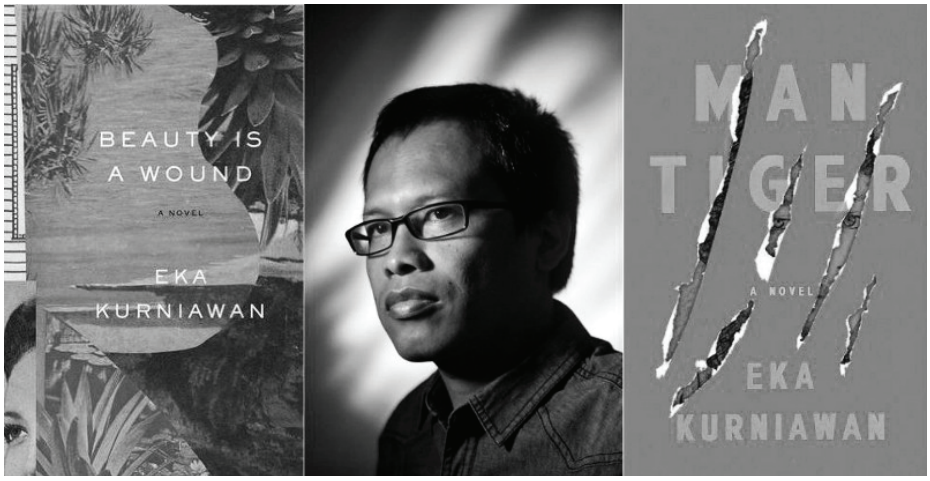

Oka Rusmini

บรรยากาศท้องทุ่งที่มีวัว น้ำตก เด็กเป่าซังข้าว ตั๊กแตน ซึ่งวันหนึ่งคงสูญหายไปจากวิถีชีวิตของผู้คน

Oka Rusmini เขียนบทกวีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน อันเป็นผลมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในบาหลีและโลกาภิวัตน์ บทกวีชื่อ The Three Monologue และ Land of Bali เธอวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุที่ธรรมชาติในบาหลีถูกทำลายลงจะโทษแต่บริษัทต่างๆ ไม่ได้ คนบาหลีเองสมควรถูกตำหนิเช่นกันที่ยอมขายที่ดินของตนเพื่อเงินที่ได้มาแบบง่ายๆ ซึ่งเท่ากับเป็นการขายจิตวิญญาณของชุมชน ความเป็นท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ และอนาคตของพื้นที่นั้นๆ ด้วย

ตัวอย่างงานเขียนที่ได้หยิบยกมานี้ ทำให้เข้าใจปัจจุบันของอินโดนีเซียว่าในเมืองต่างๆ ตามหมู่บ้าน ไม่ว่าพื้นที่ใหญ่หรือเล็ก ต่างเคยมีประสบการณ์ทั้งเรื่องราวที่ดีและไม่ดี เป็นทั้งผู้ได้รับชัยชนะและผู้สูญเสีย มีทั้งข่าวดีและข่าวร้าย และในตัวงานวรรณกรรมก็มีทั้งดีขึ้นและแย่ลง นักเขียนในยุคต่างๆ เมื่อหลายทศวรรษก่อนต่างเป็นตัวแทนความหลากหลายและต้นแบบให้กับงานเขียนในปัจจุบัน ทั้งเรื่องเพศสภาพ ชาติพันธุ์ ประเด็นแก่น กลวิธี อิทธิพล ทัศนคติของยุคสมัย และคุณภาพของวรรณกรรม บางคนเกิดต่างยุค บางคนมีชีวิตคร่อมระหว่างรอยต่อของสองยุคแต่ทุกคนต่างบอกเล่าถึงสิ่งที่พวกเขาห่วงกังวลต่อสังคมและโลกที่เราต่างร่วมกันใช้ แต่ละคนต่างได้ใช้ชีวิตร่วมในการเมืองที่ต่างยุคต่างสมัยกันออกไป มีหน้าประวัติศาสตร์การเมืองส่วนบุคคลของตนเอง

วรรณกรรมของอินโดนีเซียมีอิทธิพลต่อความคิดเชิงสังคมและยังมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดภาพความเป็นมนุษย์ในสังคมออกมา เป็นทั้งตัวแทนกระบอกเสียงให้เรารับรู้สิ่งที่ถูกปิดบังเอาไว้ผ่านสามประเด็นหลักที่ได้นำเสนอข้างต้น (ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น) ■

หมายเหตุ

แปลและเรียบเรียงจาก Engaged Literature-An Examination of Social Issues Reflected in Contemporary Indonesian Literature โดย L.G. Saraswati Putri